

TELLINGEN VAN NESTEN

Huiszwaluw en boerenzwaluw in Oost Zeeuwsch-Vlaanderen in 1958 en 1959

Door G. M. P. Sponselee

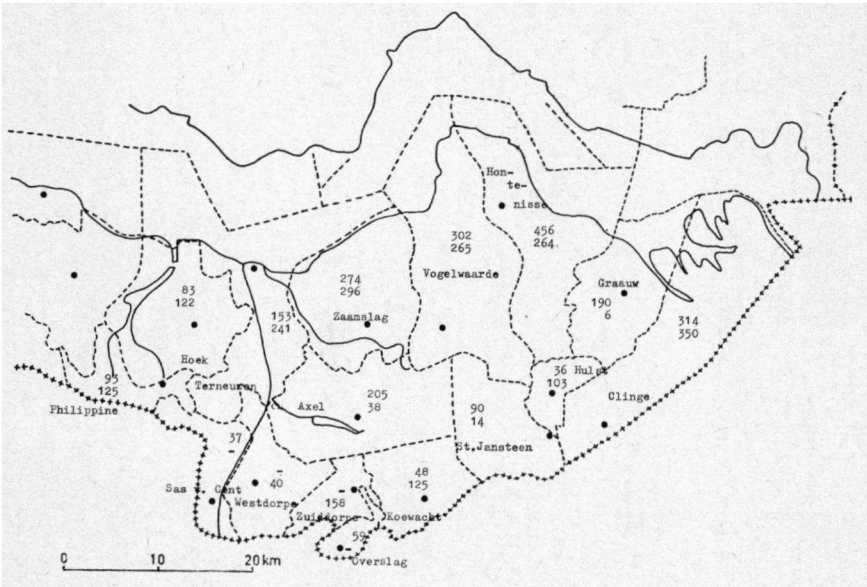
In het archief van Vogelwacht „De Steltkluit” O.Z. VI. bevonden zich een groot aantal ingevulde telformulieren uit de jaren 1958 en 1959.

Deze tellingen zijn indertijd verricht, dankzij de medewerking van een aantal leerkrachten van scholen en hun leerlingen. Door allerlei omstandigheden zijn de gegevens nooit uitgewerkt. Het lijkt weinig zinvol, dit nu alsnog — 12 jaar na de tellingen — te doen. Anderzijds zijn we echter van mening dat publicatie van de cijfers van nut kan zijn om vergelijkingen over langere reeksen van jaren te kunnen maken.

De gegevens van de verschillende telformulieren zijn per gemeente samengevoegd. De gemeentelijke indeling is uiteraard gebaseerd op de toestand in de jaren 1958 en 1959.

Per 1 april 1970 heeft een gemeentelijke herindeling plaatsgevonden.

Enkele gemeenten omvatten — ook in de oude toestand — een aantal kerkdorpen. Niet altijd is de gehele gemeente of zijn alle kerkdorpen volledig bewerkt. Indien een kerkdorp volledig en de gehele gemeente onvolledig is geteld, wordt dit aangegeven. Daar de tellingen per adres werden verricht is het nog mogelijk globaal na te gaan hoe volledig de telling was.

Aantal getelde nesten van de boerenzwaluw in 1958 (boven) en in 1959 (onder) in O.Z. Vlaanderen.

Met de afkortingen:

v = volledig (of nagenoeg volledig)

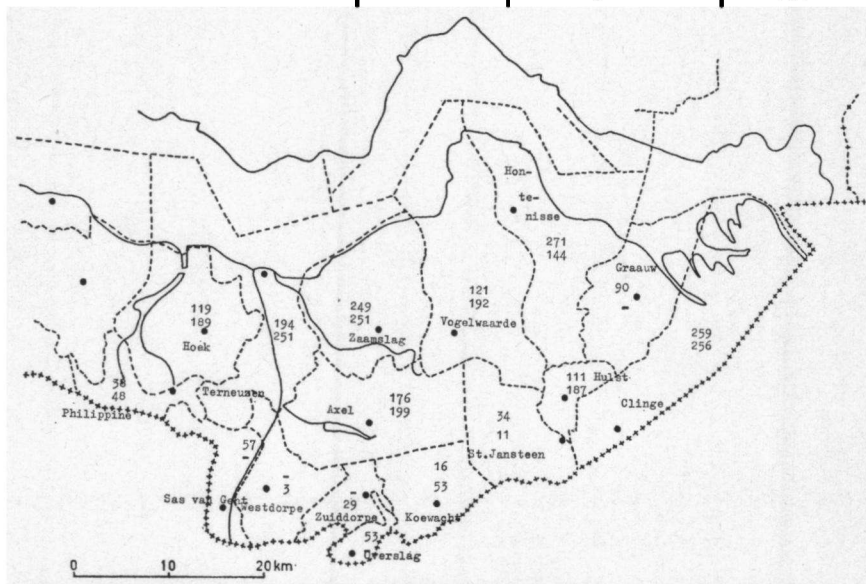
o = onvolledig (meer dan 50 %)

b = beperkt

zb = zeer beperkt

wordt getracht een beeld te geven van de mate van volledigheid van de tellingen die zijn verricht.

Gemeente	1958		
	Telling	Boerenzwaluw	Huiszwaluw
Terneuzen	b	153	194
Hoek	o	83	119
Philippine	v	93	38
Sas van Gent	zb	37	57
Zaamslag	v	274	249
Axel	v	205	176
Westdorpe	—	—	—
Zuiddorpe	—	—	—
Overslag	v	59	53
Vogelwaarde:			
Ossenisse v	o	302	121
Boschkapelle v			
Stoppeldijk zb			
Hengstdijk v			
Hontenisse:			
Kloosterzande v	o	456	271
Lamswaarde v			
Hulst	v	36	111
	o	48	16
St. Jansteen:			
Heikant o	b	90	34
St. Jansteen zb			
Clinge:			
Clinge o	o	314	259
Nieuwnamen v			
Graauw	v	190	90
		<hr/>	<hr/>
		2340	1788

Aantal getelde nesten van de huiszwaluw in 1958 (boven) en in 1959 (onder) in O.Z. Vlaanderen.

Gemeente	1959		Boerenzwaluw	Huiszwaluw
	Telling			
Terneuzen	o		241	251
Hoek	v		122	189
Philippine	b		125	48
Sas van Gent			—	—
Zaamslag	v		296	251
Axel	b		38	199
Westdorpe	zb		40	3
Zuiddorpe	v		158	29
Overslag			—	—
Vogelwaarde: Stoppeldijk v	b		265	192
Hengstdijk v				
Hontenisse: Lamswaarde v	b		264	144
Terhole zb				
Hulst	v		103	187
Koewacht	b		125	53
St. Jansteen	zb		14	11
Clinge: Nieuwnamen v	o		350	256
Graauw	zb		6	—
			2147	1813

De schijnbare tegenstrijdigheid, dat in een gemeente in een „beperkt geteld” jaar meer nesten zijn dan in een „onvolledig geteld” jaar, vindt zijn oorzaak — behalve in aantalsfluctuaties van de twee soorten — in het feit dat de telresultaten sterk afhankelijk kunnen zijn van de delen van een gemeente welke wel, resp. niet geteld worden.

Het meest volledige beeld geeft Zaamslag te zien (bewerkt door de heer F. K. Haak) waar vrijwel ieder perceel bezocht is en de aantallen in beide jaren nauwelijks verschillen. Ofschoon dit zou kunnen wijzen op een tamelijk constante dichtheid, laten andere cijfers toch zien welke verschuivingen kunnen optreden.

Aantal huiszwaluwnesten

	1958	1959
Zaamslag, Kraaghoeve	9	18
B 58	1	6
B 150	—	25
B 197	—	12
Arenthals, v. d. Baanstraat	21	12

Aantal boerenzwaluwnesten

Zaamslag, B 197	13	4
-----------------	----	---

Nu er inmiddels ook uit latere jaren cijfers bekend zijn, toont ons de kolonie op de Kraaghoeve, welk een omvang een kolonie in betrekkelijk korte tijd kan bereiken:

Huiszwaluwnesten:	1958 : 9	
	1959 : 18	
	1967 : 170	
	1969 : 235	Vj. 18 : p. 222
	1970 : ca. 260	(Sponselee)

De gemeente Clinge is in beide jaren onvolledig geteld, d.w.z.: kerkdorp Nieuwnamen beide jaren volledig; kerkdorp Clinge in 1958 onvolledig en in 1959 niet.

De volgende voorbeelden illustreren, dat in twee opeenvolgende jaren één kerkdorp het tweede jaar een hogere score kan opleveren dan het volledig getelde dorp, vermeerderd met een onvolledig het jaar daarvoor.

Huiszwaluwnesten in Nieuwnamen:

jaar	Kruisstraat 3	Woestijnstraat 1	
1958	—	5	
1959	1	44	
1967	226	65	
1969	185	105	Vj. 18; p. 222

De gemeente Hulst is in beide jaren ook volledig geteld. Ook hier laat 1959 een sterke toename van beide soorten zien tegenover 1958. Recente getallen zijn ons niet bekend, zodat niet na te gaan is of deze tendentie zich heeft voortgezet.

• G. M. P. Sponselee, *Emmalaan 19, Hulst*
(Alhoewel bovenstaande gegevens reeds van 1958 en 1959 zijn hebben wij toch gemeend deze in ons blad op te nemen. Wij hopen dat bewerkers van dergelijke onderzoekjes ons de uitslagen in de toekomst wat eerder willen toezenden) (Red.)

De biologische tijdbom

Inmiddels verscheen van dit door Gordon Rattray Taylor geschreven boek reeds de vijfde druk. In dit fascinerende werk behandelt de auteur in voor de leek begrijpelijke taal de mogelijkheden die de moderne vindingen in de biologie en de medische wetenschap bieden. De spectaculaire ontwikkelingen in de wetenschap wekken problemen op die om oplossingen schreeuwen, willen vindingen die voor het heil der mensheid bedoeld zijn, niet in het tegendeel veranderen. De mens laat steeds minder aan de natuur over, het wordt een spelletje met Het Leven. Het is geen science-fiction. Wij hebben geen flauw benul wat ons te wachten staat of wat de bijkomende problemen zijn (wettelijk, moreel, financieel, emotioneel) die wij onder ogen moeten zien. Geen verre toekomstfantasie, maar een griezelverhaal dat de huidige generatie nog zal beleven.

G. Rattray Taylor: *De biologische tijdbom*. 256 pag., vertaling uit het Engels door J. G. Corbet. (1968). N.V. Uitgeverijmaatschappij Elsevier, Amsterdam. Prijs f 8,90.

Van milieuvervuiling naar milieubeheer

Dit boek gaat dieper op de problemen in van het milieubederf, toxicologie en normstelling, luchtverontreiniging, watervervuiling, geluidshinder, gevaarlijke stoffen, naar een zuivere atmosfeer, van afvalwater tot drinkwater, onbruikbare afvalstoffen en milieubeheer. De onderwerpen zijn bekeken naar het standpunt van een scheikundig ingenieur. Het gevaar, waartegen wij ons moeten wapenen, namelijk de voor de mens nadelige fysieke en psychische gevolgen van de industrialisatie, lijkt de schrijver minstens zo reëel als het gevaar door een vijand te worden overvallen. Er is veel dat op het gebied van de milieuhygiëne nog moet worden onderzocht en verder ontwikkeld, maar er is ook veel dat reeds op korte termijn zou kunnen worden gerealiseerd. Het is een boek dat, door mensen die zich in deze materie (behoren te) verdiepen, niet zonder meer voorbij gegaan mag worden.

Ir. H. Peters: *Van milieuvervuiling naar milieubeheer*. 227 pag., litt. lijst, (1970). Serie Moderne Medische Inzichten. Uitg. Wetenschappelijke Uitgeverij N.V., Amsterdam. Prijs f 16,50.